

RECENZJE / REVIEWS

JACEK JANUSZ MROZEK

**UKRAINA – POLSKA – UNIA EUROPEJSKA.
ZE STUDIÓW NAD PRZEKSZTAŁCENIAMI
USTROJOWYMI NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU,
RED. H. STROŃSKI, J. GOŁOTA, O. KRASIWSKI,
WYDAWNICTWO LWOWSKIEGO REGIONALNEGO
INSTYTUTU NAUKOWEGO PRZY PREZYDENCIE
UKRAINY, WYDAWNICTWO INSTYTUTU HISTORII
I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
UNIwersytetu WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
W OLSZTYNIE, WYDAWNICTWO OSTROŁĘCKIEGO
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO,
LWÓW–OLSZTYN–OSTROŁĘKA 2014, SS. 574**

Recenzowana publikacja poświęcona jest omówieniu doświadczeń na drodze procesów transformacyjnych i zmian systemowych w Polsce i na Ukrainie. Te postsowieckie państwa po odzyskaniu suwerenności znalazły się w różnych sytuacjach – Polska zdołała przeprowadzić zaawansowane reformy społeczne oraz przystąpić do NATO i Unii Europejskiej, na Ukrainie zaś kolejni prezydenci i ministrowie wywodzący się z elit komunistycznych niechętnie podejmowali reformy oraz skupiali politykę międzynarodową na ścisłej relacji z Federacją Rosyjską. Większość narodu ukraińskiego jednak wyraziła sprzeciw wobec takiej polityki w Pomarańczowej Rewolucji w 2004 r., a następnie w krwawo stłumionych przez władzę protestach na kijowskim Majdanie w 2014 r., wynikających z niepodpisania przez Prezydenta Ukrainy Wiktora Janukowycza umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską na szczycie Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Pozostała część narodu ukraińskiego (zwłaszcza we wschodnich regionach i na Krymie) opowiadała się nadal za ścisłą współpracą z Rosją, co skrzętnie wykorzystał Władimir Putin, zajmując Krym oraz wspierając separatystów z regionu Doniecka i Ługańska.

Z powodu wydarzeń na kijowskim Majdanie na jakiś czas wstrzymano przygotowania do wydania niniejszej monografii. Nie wpłynęło to jednak na

aktualność postulatów w niej zawartych, wręcz przeciwnie – rewolucja ta pokazała słuszność w dążeniu do integracji z Europą oraz ukazała możliwe skutki zaniechania tych działań, w tym utratę państwowości.

Monografia zawiera 61 rozpraw podzielonych na sześć części. Z części pierwszej, składającej się z 14 artykułów, czytelnik może dowiedzieć się o aspektach politycznych i ekonomicznych w dążeniu Ukrainy do integracji z Unią Europejską, w tym m.in. o działaniach partii politycznych i władz publicznych, a także roli Polski w wysiłkach na rzecz tej integracji. W drugiej części (16 rozpraw) przedstawiono aspekty społeczne i prawne funkcjonowania państwowości Ukrainy i Polski, a wśród nich m.in. zagadnienia ochrony praw człowieka oraz wpływu Kościoła rzymskokatolickiego i nauczania papieża Jana Pawła II na proces integracji europejskiej. Trzecia część pracy (11 artykułów) poświęcona jest zarządzaniu państwowemu i samorządom lokalnym Polski i Ukrainy. W tej części pracy przeanalizowano m.in. realizację europejskich standardów w działalności władz publicznych. W czwartej części pracy (3 rozprawy) umieszczono przykłady współpracy transgranicznej obu krajów, w tym m.in. współpracy partnerskich regionów, miast i gmin. Piąta część pracy (6 rozdziałów) poświęcona jest problemom bezpieczeństwa, a zwłaszcza współpracy służb mundurowych w aspekcie przemian związanych z planowanym wejściem Ukrainy do Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej. Szósta, ostatnia część pracy (11 opracowań), zawiera refleksje związane z trudną historią obu narodów, obejmujące opis działań zmierzających do pojednania polsko-ukraińskiego, w którym to znaczącą rolę odegrały kościoły i związki wyznaniowe.

Ponad połowę autorów rozdziałów recenzowanej monografii zbiorowej stanowią uczeni ukraińscy zatrudnieni w Narodowej Akademii Państwowego Zarządzania przy Prezydencie Ukrainy w Kijowie i jej filii – Lwowskim Regionalnym Instytucie, która kształci urzędników administracji państwowej i samorządowej. Pozostali uczeni afiliowani są głównie na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie bądź związani są z Ostrołęckim Towarzystwem Naukowym im. Adama Chętnika. Autorzy artykułów posługiwali się zwykle ojczystymi językami, a wyjątkowo językiem angielskim.

Podsumowując, należy stwierdzić, że wielkim atutem recenzowanej monografii jest kompetentne ukazanie wspieranych przez Polskę wysiłków Ukrainy w realizacji zadań na rzecz ratowania niepodległościowego bytu, wejścia na drogę nieodzownych reform i zapewnienia bezpieczeństwa poprzez m.in. przywrócenie praworządności, decentralizację władzy oraz wyeliminowanie korupcji i uszczelnienie systemu podatkowego, a także energetyczne uniezależnienie się od Rosji.

Recenzowaną monografię można polecić nie tylko osobom zajmującym się na co dzień badaniami naukowymi, ale i innym, którzy choć trochę interesują się dziedzinami życia politycznego, społecznego i ekonomicznego z uwzględnieniem dotychczasowych stosunków Ukrainy, Polski i Unii Europejskiej. Monografia ta z pewnością przybliży wszystkim czytelnikom najważniejsze aspekty tych stosunków międzynarodowych.